

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľa **I. R. K.**, bytom T., Č. R. proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, **o starobný dôchodok**, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. mája 2011, č. k. 8Scud 33/2009-45, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. mája 2011, č. k. 8Scud 33/2009-45, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. mája 2011, č. k. 8Scud 33/2009-45, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 19. septembra 2009 v spojení s rozhodnutím z 29. novembra 2010, ktorými odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok ku dňu X., pretože nespĺňa podmienky uvedené v § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a § 1 a § 2 nariadenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej republiky č. 557/1990 Zb. o mimoriadnom poskytovaní starobného

dôchodku niektorým baníkom. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok v zmysle nariadenia vlády ČSFR č. 557/1990 Zb. nevznikol, lebo nezískal ani jeden deň vybraného zamestnania v baníctve, a nevznikol mu nárok na starobný dôchodok ani podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb., lebo nezískal potrebných 15 rokov, resp. 10 rokov v I.AA pracovnej kategórii, t.j. v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. Navrhovateľovi, ktorý v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. odpracoval 14 rokov a 182 dní (z toho v zamestnaní postavenom na úroveň uránových baní odpracoval 7 rokov a 214 dní) nevznikol ani nárok na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že jeho zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii netrvalo do 31. decembra 1999.

Proti rozsudku krajského súdu podal odvolanie navrhovateľ. Podľa jeho výpočtu minimálny počet rokov, ktoré bolo potrebné odpracovať pre priznanie starobného dôchodku pri dosiahnutí 55 rokov veku je 12 rokov a 140 dní, pričom on odpracoval v zamestnaní s prihliadnutím na škodlivosť prostredia 14 rokov a 182 dní, čo vysoko prekračuje minimálnu hranicu pre nárok na starobný dôchodok v 55 rokoch veku.

Odporkyňa sa k odvolaniu vyjadrila podaním z 11. augusta 2011 a žiadala, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil. Poukázala na to, že navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok nevznikol, pretože nesplnil podmienky stanovené príslušnými právnymi predpismi a spôsob výpočtu rokov odpracovaných vo zvýhodnenej pracovnej kategórii ako ho uviedol navrhovateľ v odvolaní nemá oporu v zákone.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na starobný dôchodok z hľadiska, či navrhovateľ ku dňu X. spĺňa podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ bol zamestnaný v baníctve v zamestnaní zaradenom v I. AA kategórii 5292 dní, to je 14 rokov a 182 dní, z toho 7 rokov a 214 dní (2769 dní) v zamestnaní, v ktorom bol výkon zamestnania postavený na roveň uránových baní, pričom toto jeho zamestnanie trvalo do 31. decembra 1987. Od 1. januára 1988 až do 30. júna 1992 odpracoval navrhovateľ celkom 3104 dní, z toho 552 dní v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie, zvyšok v III. pracovnej kategórii..

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to *zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach*.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Nariadenie vlády Českej a Slovenskej Federatívnej republiky č. 557/1990 Zb. upravuje podmienky mimoriadneho poskytovania starobného dôchodku občanom, ktorí vykonávali vybrané zamestnania v baníctve, boli zamestnaní najmenej 25 rokov a dosiahli vek 50 rokov do 31. decembra 2000. Vybranými zamestnaniami v baníctve sa na účely tohto nariadenia rozumejú zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach uvedené pod č. 1 až 7 a 11 v prílohe č. 2 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaradovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

Podľa § 2 ods. 1 nariadenia vlády ČSFR č. 557/1990 Zb. občan uvedený v § 1 ods. 1 má nárok na starobný dôchodok, ak

- a) bol zamestnaný najmenej 15 rokov vo vybraných zamestnaniach v baníctve,
- b) dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu **a**
- c) skončil výkon vybraného zamestnania v baníctve do 31. marca 1991.

Podľa § 2 ods. 2 nariadenia vlády ČSFR č. 557/1990 Zb. občan uvedený v § 1 ods. 1 má nárok na starobný dôchodok tiež, ak

- a) bol zamestnaný najmenej 10 rokov vo vybraných zamestnaniach v baníctve v uránových baniach,
- b) prekročil najvyššiu prípustnú expozíciu **a**
- c) skončil výkon vybraného zamestnania v baníctve v uránových baniach do 31. decembra 1990 v súvislosti so znížením najvyššej prípustnej expozície.

Všetky tri podmienky uvedené v § 2 ods. 1, resp. v § 2 ods. 2 nariadenia vlády ČSFR č. 557/1990 Zb. musia byť splnené súčasne.

Navrhovateľ pracoval v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. u zamestnávateľa Hornonitrianske bane Prievidza od 5. júla 1973 do 31. mája 1980, teda 6 rokov a 333 dní (2523 dní), a v Rudných baniach, š.p., Banská Bystrica pracoval od 2. júna 1980 do 31. decembra 1987 v zamestnaní postavenom na roveň uránových baní, to je 7 rokov a 214 dní (2769 dní). Nebol teda zamestnaný minimálne 15 rokov vo vybraných zamestnaniach v baníctve, resp. aspoň 10 rokov vo vybraných zamestnaniach v baníctve v uránových baniach. Nespĺňa preto podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa nariadenia vlády ČSFR č. 557/1990 Zb.

Podľa § 21 ods. 1 občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,

c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/.

Zamestnaním uvedeným v § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. sú zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach.

Navrhovateľ v zamestnaní zaradenom do IAA kategórie, teda v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. nezískal spolu 15 rokov a nesplnil ani podmienku takého zamestnania v uránových baniach v rozsahu najmenej 10 rokov, keďže za také zamestnanie v uránových baniach sa považuje len zamestnanie od 2. júna 1980 do 31. decembra 1987 v rozsahu iba 7 rokov a 214 dní. Nesplnil teda ani podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok ku dňu dovŕšenia veku 55 rokov podľa § 21 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,

b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo

16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo

d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až l/ alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. *podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999*; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

Navrhovateľ namietal, že splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., lebo bol viac ako 14 rokov zamestnaný v zamestnaniach, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce, pričom podmienku trvania doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii k 31. decembru 1999 považoval za nelogickú a diskriminujúcu, resp. (ako uviedol v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa) splnil podmienku nároku na starobný dôchodok k dovŕšeniu 55. roku veku, pretože podľa jeho názoru minimálny počet rokov potrebný pre priznanie starobného dôchodku v 55. rokoch veku je odpracovať v zdraviu škodlivom prostredí 12 rokov a 140 dní.

Zámerom zákonodarcu, vzhľadom na predĺženie zaraďovania zamestnaní podľa právneho poriadku Slovenskej republiky do I. a II. pracovnej kategórie až do 31. decembra 1999, bolo umožniť skorší vznik nároku na starobný dôchodok len u tých občanov, ktorí po 31. decembri 1999 dovŕšia príslušný vek a boli zamestnaní stanovenú dobu v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo v takom zamestnaní v uránových baniach ak toto zamestnanie trvalo do 31. decembra 1999, pričom práve z dôvodu zrušenia pracovných kategórií od 1. januára 2000 nemohli objektívne až po 31. decembri 1999 splniť podmienku trvania takého zamestnania po dobu 15, resp. 10 rokov, uvedenú v § 21 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb.

Navrhovateľ podľa potvrdení zamestnávateľov pracoval v takom zamestnaní 14 rokov a 182 dní. Nesplnil však podmienku trvania takeého zamestnania do 31. decembra 1999. Námietka navrhovateľa, že táto podmienka nie je logická, odvolací súd nemohol zohľadniť. Ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. je ustanovením prechodného charakteru a jeho účelom bolo priznanie skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok len tým zamestnancom, ktorí nemohli získať potrebnú dobu určeného zamestnania podľa § 21 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona č. 100/1988 Zb. až od 1. januára 2000 práve z dôvodu zrušenia pracovných kategórií. Navrhovateľ ukončil zamestnania podľa § 14 ods. 2 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. už v roku 1987.

Navrhovateľ tvrdil, že na vznik nároku na starobný dôchodok odo dňa dovŕšenia veku 55 rokov stačí odpracovať v zdraví škodlivom prostredí 12 rokov a 140 dní. Toto jeho tvrdenie je mylné, keďže taká *samosatná* podmienka vzniku nároku na starobný dôchodok dňom dovŕšenia veku 55 rokov v právnom poriadku Slovenskej republiky nie je ustanovená.

Navrhovateľ síce splnil podmienku potrebnej doby podľa § 174 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb., nesplnil však súčasne aj podmienku trvania určeného zamestnania do 31. decembra 1999 podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. a preto mu nárok na starobný dôchodok nevznikol ani odo dňa dovŕšenia veku 58 rokov.

Pokiaľ zákonodarca mal v úmysle poskytovať určitým skupinám baníkov starobný dôchodok skôr, ale za presne určených podmienok uvedených v § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., potom tak odporkyňa ako aj súd sú viazané takým zákonom. Podmienka trvania určeného zamestnania do 31. decembra 1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú ani vo vzťahu k navrhovateľovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.

Vzhľadom na uvedené aj odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa dostatočne zistila skutočný stav vecí a jej rozhodnutie považoval za zákonné a preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný, a odporkyni žiadne trovy nevznikli.

Poučenie : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. septembra 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská